

22.9.2008

**YHTEISKOKOUS:
VST-KEHITTÄMISOHJELMAN VALMISTELURYHMÄ JA YHTEISTYÖRYHMÄ**

Aika 23.9.2008 klo10.30
Paikka Opetusministeriö

Läsnä Marita Savola, Aaro Harju, puheenjohtajat
Jorma Hyytiä, Jyrki Ijäs, Martti Jalkanen, Leena Kaivola, Alice Lillas, Mika Nirvi, Heljä Nurmela, Anitta Pehkonen, Marja-Riitta Pönkä, Päivi Rajala, Pasi Rentola, Matti Ropponen, Hannu Salvi, Juha Sihvonen, Eeva-Inkeri Sirelius, Jorma Turunen, Björn Wallén, Mirja Virtala, Liisa Vornanen, Kirsi Lähde

1 Avaus

Marita Savola toivotti läsnäolijat tervetulleiksi ja avasi kokouksen. Kokouksessa käydään läpi väliraporttiluonnos siten, että valmisteluryhmä voi viimeistellä väliraportin kokouksessaan 26.9. Väliraporttia ei painateta, mutta se tulee sähköisesti saataville opetusministeriön www-sivuille. Väliraportista pidetään palauteseminaari 16.10. Luonnos seminaarikutsuksi ja sen jakeluksi oli toimitettu tämän kokouksen osallistujille muun kokousmatmateriaalin mukana.

2 Väliraporttiluonnos

Kokous jatkui Aaro Harjun puheenjohtajuudella.

Käytiin yleiskeskustelu väliraporttiluonnoksesta. Keskustelussa todettiin, että väliraportin jäsenitys on selkeä ja siinä on nostettu esiin keskeiset kysymykset. Vastuu valmistelutyöstä on valmisteluryhmällä. Palauteseminaarin lisäksi väliraportista pyydetään viralliset lausunnot keskeisiltä tahoilta.

Käsittely luvuittain:

Taustaselvitykset

Työryhmä ei muokkaa taustaselvityksiä, vaan ne julkaistaan liiteosana sellaisenaan.

Luku 0

Tarkennus, että vastuu valmistelutyöstä on valmisteluryhmällä.

Luku 1

1.3.3. Vapaan sivistystyön työmuotojen tulorakenteen monimuotoisuus

Työmuotokohtaiset tulorakennetaulukot tarkistetaan. (Pasi Rentola ja Päivi Rajala). Tekstiin maininta, että kansanopistojen ja liikunnan koulutuskeskusten osalta taulukoiden %-luvut eivät ole vertailukelpoisia, koska opiskelijamaksut kohdistuvat vain vapaan sivistystyön koulutukseen.

1.6. Aikuiskoulutukseen osallistuminen

Mukaan vuoden 2004 profiilitiedot. Poistetaan maininta, että kansalaisopistojen opiskelijat ovat hyvinkoulutettuja naisia.

1.7. Opetushenkilökunta ja henkilöstön koulutus

Lisätään opettajankoulutustyöryhmän suositukset. Poistetaan opetushenkilökunnan lukumäärää ja kelpoisuutta kuvaava taulukko ja taulukon edellä oleva lause.

1.9.1. VST:n toiminnasta, lainsäädännöstä.... eri Pohjoismaissa.

Jyrki Ijäs toimittaa Tanskaa koskevat tiedot.

Luku 2

2.7. Tieto- ja viestintäteknologian aiheuttamat muutokset

Lisätään muuttuvat oppimisympäristöt ja monimuotokoulutus.

2.8. Vapaan sivistystyön verotus ja kilpailunäkökulma

Lisää asiaa toimenpiteisiin.

Lisätään luku/luvut:

Ilmaston muutos, arvojen muutos (Antikaisen selvitys), VST:n rooli yhteiskunnassa, globaali näkökulma. uudet tasa-arvohaasteet, työelämän muutos

(viittaus aikuiskoulutusneuvoston raporttiin Aikuiskoulutuspolitiikka Suomessa 2010-luvun alkuvuosina)

Luku 4

Yleiskeskustelu:

Vapaan sivistystyön oma laki on tärkeä. Termi vapaa sivistystyö on edelleen sopiva, muita termiehdotuksia oli sivistystyö, kansansivistys ja elinikäinen oppiminen. Toisaalta termiä vapaa sivistystyö pidettiin myös vanhahtavana. Yhteiskunta ilmaisee ylläpitämisluvassa, miksi oppilaitokset ovat olemassa. Ylläpitämislupa ei jatkuvuuden vuoksi tule ottaa liian päivänpolttavia kysymyksiä. Kuntaliitto ei kannata tarkennuksia ylläpitämislupiin.

Koulutuksen tulee olla ihmisten kannalta relevanttia ja rahoitussysteemin tulee toimia siten, että omaehtoisia sivistystarpeita voidaan kohdata. Erityisiä yhteiskunnan kannalta tärkeitä koulutuksia tulee toteuttaa erillisrahoituksella. Mikäli toiminta saattaa kilpailla yksityisen tarjonnan kanssa, tulee kirjoittaa auki perusteet sen rahoittamiseksi yhteiskunnan varoin. Opintotukiluvusta otettiin esille mahdollisuus esittää avustusten siirtoa hoidettavaksi opintotukiasiana.

VSY totesi, että VST-rahoituksen turvaaminen on avainasia. Ohjaus on tärkeää, mutta tulee täsmentää kuka ohjaa ja mistä. Oppilaitosmuotoisuus on tärkeä, mutta oppimisesta tulee puhua enemmän Liikunnan koulutuskeskukset ja kansalaisopistot katsovat, että VST-koulutuksen tulee kattaa elinikäinen oppiminen, joten sen tarjonnan tulee olla myös lasten ja nuorten saatavilla.

Kansanopistot tulevat mukaan kehittämisohjelmaan ja niiden piirissä on jo käyty keskustelua sivistystehtävästä sekä ylläpitämislupien läpikäymisestä ja ajantasaistamisesta. Sivistystarve tulee määritellä ylläpitämisluvassa. Rakenteellinen kehittämisessä kehittämisprosessi on tärkein. Nykyisen rahoitusjärjestelmän ongelmana on, että koulutus ei tavoita suuntaviivojen kohderyhmiä. Oppilaitosten monimuotoisuus tulee mainita. Vapaan sivistystyön toiminta on alusta alkaen ollut täynnä tutkintoja, jotka palvelevat henkilön omia tarpeita: esim. hygieniapassi, atk-ajokortti. Työmuoto-käsitteestä voidaan luopua.

Kesäyliopistot katsovat, että mahdollinen yhteistyövelvoite tulee kytkeä myös lain rahoituspykälään. Ylläpitäjien yhdistäminen vaarantaa kuntarahoituksen. Ei voi sulkea pois niitä toimintoja, jotka tuottavat rahaa kalliimman koulutuksen rahoittamiseen. Kukin oppilaitosmuoto on erilainen ja niiden kokonaistuotos on likvidiä. Kesäyliopistot eivät kilpaile muiden VST-työmuotojen kanssa. Tehdyt ehdotukset kaventavat kesäyliopistojen toimintamahdollisuuksia.

Opintokeskusten edustajat katsovat että myös opintokeskusten osalta tulee tarve- ja kysyntäaspekti nostaa esille. Samoin tuotiin esille, että perusrahoituksen määräytyminen vs. toimintavolyymi tulee selkeyttää. Johtopäätöksen b) terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, aktiivista kansalaisuutta ja osallistumisen merkityksiä koskevat VST:n tehtävät ja osuus tulee täsmentää.

Kansalaisopistot painottavat lähipalvelujen sekä yksityisten opistojen turvaamista. Lapset ja nuoret kohderyhminä sekä taiteen perusopetus ovat kansalaisopistoissa merkittäviä. Kontaktiopetus opistoissa luo sosiaalista pääomaa. Etäopetus ei istu kansalaisopistoihin. Indeksikorotukset tarvitaan. Kunnallisissa opistoissa toiminnan rahoitus vaihtelee, osassa kuntarahoituksen osuus on suuri kun taas osassa ylläpitäjä ei osoita opistolle valtionosuutta kokonaisuudessaan. Rahoituksesta tehtiin erilaisia ehdotuksia, esim: Rahoitus tulisi osoittaa suoraan opistoille. Yksikköhintaa tulisi porrastaa siten, että se ottaa huomioon pitkät matkat alueopistojen kustannuksissa. Kunnilta tulisi kerätä x€asukas käytettäväksi vapaan sivistystyön perusrahoitukseen, jolla turvattaisiin esim. rehtorin ja tärkeimpien toimihenkilöiden palkkaus. Ehdotus opintoseteliavustuksesta: x euroa per opiskelija.

Käsittely luvuittain:

4.1. VST:n tehtävät ja sisältö.

Johtopäätös b) Lisätään ilmastokysymys ja suvaitsevaisuus.

4.2. VST:n kysyntä ja tarjonta

Palautetaan taiteen perusopetus.

Toinen kpl, huom: kansalaisopistojen osallistujat ovat kaiken ikäisiä. "Kriittinen kysymys on, missä määrin tarjonnan sisältö heijastaa vapaan sivistystyön tehtäviä ja..."

Viides kpl: Tarkistetaan kansanopistojen koulutuksen trendi tilastoista.

Kuudes kpl: Liikunnan koulutuskeskuksilla on suuntaviivansa. Suuntaviivat mukaan tekstiin.

Johtopäätökset: Lisätään maininta yhteiskunnan eheydestä

Johtopäätös g) Sisäinen ristiriita lauseissa.

4.3. Oppilaitos- ja ylläpitäjä rakenne - rakenteellisen kehittämisen ohjelma

Johtopäätös j) Turunen: Ei opintokeskuksia ministeriön KUPO:lle. Wallén: ei kynnyskysymys, mutta vääristäisi oppilaitoskentän rakenteen.

Johtopäätös k) Lisätään lukio, peruskoulu, maksupalvelutoiminta.

Johtopäätös l) Ristiriita ensimmäisen ja viimeisen lauseen sisällöissä.

Johtopäätös m) ammatillisesti sivistävä koulutus tuottaa rahaa avoimen yo:n koulutuksen rahoittamiseen. Ylläpitäjien yhdistäminen vaarantaa kuntarahoituksen.

Johtopäätös n) Kansalaisopistoilla ei ole rakenteellisen kehittämisen ohjelmaa. Muutetaan ensimmäinen lause näin: Kansalaisopistoverkoston muutos on jo alkanut.

Johtopäätös o) Lisätään Framsyn-hankkeen sisältöjä; yhteistyömalleja, projekteja. Huom. tarkistettava lisäyksen vaikutus muuhun tekstiin.

4.5. Toiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantaminen

Johtopäätös v) kansalaisopistojen, kansanopistojen eivätkä ruotsinkieliset opettajat juurikaan osallistu VSOP-ohjelmaan. Täydennyskoulutuskeskuksilla ei ole riittävästi alueellista tuntemusta.

Johtopäätös y) lisätään otettavaksi yleiset kielitutkinnot kansalaisopistojen näyttötutkintojärjestelmään. Liikunnan koulutuskeskukset: formaalin ja ei-formaalin koulutuksen yhdistäminen.

Kirsi Lähde
sihteeri